

отменя конкретността. По времето, докато публикува поетическите цикли, Яворов преговаря с Генадиев за издаването на стихосбирка. Което ще рече, че вече е обмислял онова пренареждане на стиховете, което познаваме от „Безсъници“. През май 1906 г. участва и в конкурс с идея за книгата си.

Ярка, декоративна образност на демонични чудовища, фантазни селения на ада, поетически фигури на ранена телесност, сияещи отблясъци на кръв – следи в митологичната памет, произвеждащи поетическа образност: така Яворов пише и преди книгата си от 1907 г. Припомня ни го „Нощ“. И не само. В първото издание на „Безсъници“ тази видимост на поетическия почерк – така непонятен с новостта си, че се възприема като остарял – се проявява в декоративните, почти готически илюстрации на Христо Станчев. Яворов не одобрява графичното оформление на книгата¹⁹ – може би му се е струвало, че прекалено спира внимание върху видимото, което ще затрудни разчитането на смисъла отвъд него, че демоничното като тематика на рисунъка ще остане външно за броженията на духовното в стиховете.

Декоративността на Яворовата лирика е ярка и едновременно с това сякаш незабележима, нечетима. Видимостта ѝ е прозрачна за невидимото отвъд нея. Под сетивното се таят неизбродими дълбинности, мислими отвъдности. Разтърсващи изповеди го разкъсват. Персоналистичната естетика започва да излъчва все повече свръхлични смисли. В стихотворенията след „Безсъници“ ярката видимост се стапя, езикът стихва. Става безмълвен. Салотата се разтваря във вселената: *Природата сияе мъртво равнодушна* („Покаяние“), *трепери в пустинята безкрайна самата пустота* („Среднощен вихър“). Но не би било точно да се каже, че този нечовешки пейзаж на *предсънни салоти* („Молете неуморно“) се появява в по-късните стихове. **Преди** това поезията на Яворов знае мястото далеч, *де никой не отива, / далеч в пустинни салоти*. Знае го в „Желание“ от „Сихотворения“ (1901). „Покаяние“ (1909) повтаря: *Салотно ми е: чувствавам пустинята въздушна*. Свръхиндивидуална категория, Салотата се е разкрила в цялата си непоносима битийност и вселенска жестокост.

В биографичното време на поета се съдържа повече от личната му биография, в стиховете му е изречено повече от интимното. Само преживяно като пределна съкровеност историческото получава плът и плътност. Само в думи на раздираща интимност прозвучава обща споделимост.

И като пробуден от сън дълбок, се озъртам оглеждам се по някой път изведнъж около себе си и тръпна: струва ми се, ето на – ще се разбият хората от мене – ходещия мъртвец. 26 февруари 1904/1914? В неяснотата на изписването, между двете години – бурно и жертвено десетилетие